

пошуково – дослідницьку діяльність сприяє опануванню знань студентами факультету дошкільної та спеціальної освіти безвідривно від життєдіяльності сучасного ДНЗ. Цінність такого підходу полягає в тому, що студент, маючи теоретичні знання, може впритул підійти до сутності конкретного явища (педагогічної ситуації) та творчо вирішувати завдання в певній логічній послідовності, прогнозувати результат.

У перспективі планується на базі студентських академічних груп організувати роботу міні-лабораторій з вивчення стану та шляхів покращення соціального здоров'я дітей у сучасних ДНЗ.

Література

1. Дьяченко М. И., Кандыбович Л. А. Краткий психологический словарь: Личность, образование, самообразование, профессия / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович – Мн. : Хэлтон – 1998. – 399 с.
2. Ломова М. Ф. Формирование творческого отношения студентов к учению: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти-13.00.04 / М. Ф. Ломова - Одеса, 1993. – 20с.
3. Мутай В. С. Філософія сучасної освіти: Навч. посібн. / В.С. Мутай – К. : Центр «Магістр-S» творчої спілки вчителів України, 1996. – 256 с.
4. Поташник М. М. Педагогическое творчество: Проблемы развития и опыт: Пособие для учителя / М.М. Поташник – К. : Рад. шк.– 1988. – 210 с.
5. Скульский Р. П. Учитесь быть учителем / Р.П. Скульский – М. : Педагогика, 1987. – 160 с.
6. Философский словарь / [под. ред. И.Т. Фролова]. – 6-е изд. перераб. и доп. – М. : Политиздат, 1991. – 560 с.

Анотація

У статті розглядається проблема професійної підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів та подано шляхи формування творчого потенціалу майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.

Аннотация

В статье рассматривается проблема профессиональной подготовки студентов высших педагогических учебных заведений и представлены пути формирования творческого потенциала будущих воспитателей детей дошкольного возраста.

Summary

The article throws light upon the problems of professional training for students of pedagogical universities and have been offered the ways of creative potential formation.

Ключові слова: професійна підготовка, педагогічна творчість, творчий пошук, педагогічна ситуація, педагогічні умови.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, педагогическое творчество, творческий поиск, педагогическая ситуация, педагогические условия.

Key words: professional training, pedagogical creativity, creative search, pedagogical situation, pedagogical condition.

Подано до редакції 11.10.13.

УДК 378.091.21:811

© 2013

Радул С.Г.

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТА

Постановка проблеми у загальному вигляді... У системі вищої освіти науково-дослідна робота студентів (далі НДРС) набуває все більшого значення і стає одним із провідних компонентів професійної підготовки майбутнього спеціаліста. Ефективність професійної підготовки майбутнього спеціаліста визначається рівнем сформованості дослідницьких знань, умінь, рівнем розвитку особистісних якостей та накопиченого досвіду творчої дослідницької діяльності. Крім того, оволодіння навчальними дисциплінами також вимагає від студентів володіння методами наукового пізнання та дослідницькими вміннями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Вітчизняними та зарубіжними науковцями питання науково-дослідницької роботи студентів досліджувались: як елемента підготовки майбутніх фахівців (Н. Яковлева, З. Єсарєва); проблеми проведення досліджень (І. Дагіте, Т. Ковальова); особливості організації науково-дослідницької роботи студентів (В. Сіденко, В. Шевченко). Проблема активізації дослідницької діяльності студентів вирішувалась педагогами-дидактами Д. Вилькєєвим, М. Даниловим, В. Єсіповим, І. Лернером, П. Підкасистим та ін. В роботах Т. Климової, Т. Попової, В. Свиридової, Т. Черняєвої розглянуто роль дослідницької діяльності в професійній підготовці майбутніх педагогів.

Втім, незважаючи на важливість науково-дослідної роботи в процесі професійного становлення майбутніх педагогів, аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що у більшості студентів уявлення про науково-дослідну діяльність достатньо загальні та неповні. Крім того, уміння, що відповідають науково-дослідній діяльності, практично відсутні чи присутні фрагментарно. Більшість студентів не усвідомлює соціального та особистісного значення науково-дослідницької діяльності.

Формулювання цілей статті... Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні значення науково-дослідної роботи студентів як важливої умови формування міжкультурної компетентності в професійній підготовці

вчителів іноземної мови та у визначенні тих форм та напрямків роботи НДРС у вищому навчальному закладі, які допоможуть у вирішенні цього питання.

Виклад основного матеріалу дослідження... Науково-дослідницька робота – це невід’ємна складова навчального процесу вищих навчальних закладів України, яка сприяє інтеграції зусиль наукової, освітньої та виробничої діяльності в підготовці фахівців, тобто реалізує одну із засад Болонського процесу, а саме: єдність освіти і наукових досліджень.

Науково-дослідна діяльність студентів розглядається нами у якості важливої умови формування міжкультурної компетентності. Тому, перш за все, розглянемо сутність поняття НДРС, його завдання, компоненти та особливості організації дослідницької діяльності студентів.

Сутність поняття науково-дослідної роботи визначалася на основі філософського та психолого-педагогічного аналізу категорії діяльності та уявлення про логіку та етапи наукового дослідження. НДРС – це виконання студентами робіт дослідницького характеру, пов’язаних з науковим пошуком, проведенням досліджень, експериментів з метою перевірки гіпотез, встановлення закономірностей, розвитку особистості та системи освіти в цілому.

НДРС – обов’язкова складова частина навчального процесу, один з найважливіших засобів підвищення рівня підготовки фахівців з вищою професійною освітою, через освоєння студентами в процесі навчання за навчальними планами та зверх них основ професійної творчої діяльності, методів, прийомів та навичок виконання наукових робіт. Програма НДРС на весь період навчання повинна бути адаптованою до вимог державних навчальних програм, а також бути узгодженою з робочими програмами дисциплін та робочими навчальними планами [3; 4].

На наш погляд, необхідно залучати студентів до науково-дослідницької роботи починаючи з молодших курсів, що допоможе їм обрати науковий напрямок їх подальшої дослідницької роботи. При цьому без сумніву важливий поступовий перехід від простих форм науково-дослідницької роботи до найбільш складних. Очевидно, що НДРС відноситься до рівня систем, які розвиваються і за мірою накопичення досвіду проведення наукових досліджень, студент, як розвинений елемент системи постійно піднімається на більш високий рівень. Цей процес дозволяє студенту гармонічно розвиватися та удосконалювати свої вміння та навички.

В теперішньому часі в системі освіти та підготовки наукових кадрів ясно виявляються дві найважливіші потреби: розвиток наукової грамотності серед молоді; підготовка, починаючи зі шкільної лави, фахівців, які мають навички дослідницької діяльності, здібних донести результати своєї інтелектуальної роботи до споживачів наукової продукції. Ці потреби можуть бути задоволені в умовах означеної трансформації системи організації освіти і науки.

Головними критеріями, які є значними для аналізу науково-дослідницької діяльності є: рефлексивність, об’єктивна оцінка своїх можливостей, володіння інформацією про досліджуваний об’єкт, послідовність, конкретна мета, вибір основних стратегічних дій, які забезпечать самий успішний шлях до досягнення бажаного результату. Тому дуже необхідна, на наш погляд, розробка творчих програм, збільшення числа самостійних робіт, створення проблемних ситуацій на заняттях, дослідницьке викладання інформації, застосування нетрадиційних методів навчання, які ведуть до самореалізації та формуванню міжкультурної компетентності особистості студента, а також створюють всі умови для наступного саморозвитку.

Необхідно стимулювати участь студентів в різних напрямках вузівської науково-дослідницької діяльності, направляти всі зусилля на вирішення головного завдання вищої школи сформувати професійно компетентного спеціаліста.

Метою наукової роботи студентів є перехід від засвоєння готових знань до оволодіння методами одержання нових знань, придбання навичок самостійного аналізу явищ із використанням наукових методик. Головними завданнями науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі є такі:

- формування в студентів наукового світогляду, оволодіння методологією та методами наукового дослідження;
- допомога студентам у як найшвидшому оволодінні спеціальністю, досягненні високого професіоналізму;
- розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей студентів у процесі розв’язання практичних завдань;
- прищеплення студентам навичок самостійної науково-дослідної роботи;
- розвиток ініціативи, здатності застосовувати теоретичні знання у практичній роботі;
- розширення теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутніх фахівців;
- створення та розвиток наукових шкіл, творчих колективів, виховання у вищому навчальному закладі резерву вчених, дослідників, викладачів [6].

В педагогічній літературі визначено такі компоненти готовності студентів до науково-дослідної роботи: мотиваційний, що характеризується усвідомленням значущості знань про науково-дослідну роботу (НДР), наявністю позитивного мотиву до заняття НДР, особистісного значення цієї діяльності для студента,

задоволеність власною науковою діяльністю; орієнтаційний, що включає уявлення про логіку та етапи наукового пізнання, структуру наукового дослідження, способи отримання та обробки результатів; діяльнісний, що визначає вміння планувати та реалізовувати власну дослідницьку діяльність, опрацьовувати літературу, в тому числі іноземною мовою, аналізувати, виділяти головне, бачити проблему дослідження, виявляти протиріччя, формулювати гіпотези, робити висновки; рефлексивний, що передбачає здатність до самоаналізу, самооцінки, готовність до подолання труднощів, виявлення та усунення причин цих труднощів [5, с. 51-59].

На нашу думку, іноземну мову можна вважати цілком дієвим засобом формування готовності студентів до науково-дослідницької діяльності. За допомогою іноземної мови студент може самостійно створювати простір для вільного самовираження, становлення індивідуальних інтересів та схильностей. Все це стає можливим та успішним, якщо виконуються такі умови: реалізуються можливості іноземної мови, що сприяють формуванню у студентів пізнавального інтересу, самостійності, творчої активності, прагнення оволодіти дослідницькими вміннями та навичками, що є базовими складовими НДР; забезпечується формування мотивації студентів шляхом структуризації та спрямованого відбору навчального матеріалу для організації суб'єкт-суб'єктних відносин викладача та студентів, основаних на принципах довіри, співучасті, рівноправного партнерства, діалогу; створення форм спільного спілкування для кращої особової соціалізації студентів, участь в засіданнях кафедри, конференціях, лекціях серед населення, виступи у пресі тощо; спільна науково-дослідна робота; спільні контакти, що не регламентуються, неофіційні, бесіди про науку, мистецтво, професію, книги; участь професорсько-викладацького складу в студентському дозвіллі (огляди, олімпіади, конкурси, «круглі столи»); активізується науково-дослідна робота студентів засобами іноземної мови, що сприяють залученню студентів до активної розумової діяльності, спрямованої на розширення діапазону знань про наукове дослідження, на розвиток логічних форм мислення (аналізу, синтезу, порівняння та ін.), набуття первинного досвіду НДР; передбачається включення студентів до діяльності з оволодіння дослідницькими навичками [2; 4; 6; 9].

Аналіз проблеми формування міжкультурної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови в процесі науково-дослідної діяльності показав, що найбільш активно вона розвивається, якщо основною метою професійної підготовки майбутнього фахівця є становлення особистості, здібної до самореалізації та саморозвитку своїх можливостей; і якщо здійснюється цілісна система організації НДРС та реалізується програма поетапного розвитку потенціалу майбутніх фахівців. Таким чином, проблема формування міжкультурної компетентності особистості студента тісно пов'язана з організацією та ефективністю НДРС студентів у ВИШі.

Науково-дослідна робота студентів вищих навчальних закладів здійснюється за такими основними напрямками:

науково-дослідна робота, що є складовою навчального процесу і обов'язковою для всіх студентів: виконання завдань; лабораторних робіт; написання рефератів; виконання практичних та контрольних робіт; підготовка й захист курсових і дипломних, магістерських робіт, які містять в собі елементи наукових досліджень; виконання завдань дослідницького характеру під час виробничої практики на замовлення підприємств; вивчення теоретичних основ, методики, постановки, організації і виконання наукових досліджень; планування і організації наукового експерименту; обробки наукових даних, тощо. Під час виконання таких робіт студент робить перші кроки до самостійної наукової творчості. Він вчиться опрацьовувати наукову літературу, у тому числі іноземними мовами, набуває навичок відбору та аналізу необхідної інформації;

науково-дослідна робота студентів у позанавчальному процесі, тобто участь у наукових гуртках; проблемних студентських лабораторіях; участь у наукових та науково-практичних конференціях; виконання держбюджетної та госпдоговірної наукової тематики у межах творчої співпраці кафедр факультетів; робота на контрактній основі та передбачених індивідуальними планами науково-педагогічних працівників, які виконуються на кафедрах і в наукових підрозділах університету; участь в роботі експериментальних лабораторій, тощо;

робота в студентських інформаційно-аналітичних, юридичних консультаціях, туристичних фірмах, перекладацьких бюро тощо;

рекламна, лекторська діяльність;

написання тез доповідей, публікацій і т. ін.;

індивідуальна робота або робота у складі творчих колективів при виконанні наукових досліджень в рамках вітчизняних або міжнародних проектів, грантів тощо.

Виконуючи науково-дослідну роботу, студенти опановують основи методики наукових досліджень, набувають навичок самостійної роботи над літературними джерелами, планування та організації наукового експерименту, опрацювання експериментальних даних.

У професійній підготовці спеціаліста гуманітарного профілю значну роль відіграє курсова і кваліфікаційна робота (бакалаврська, дипломна, магістерська) – є складовою частиною навчального процесу. Ці роботи є самостійними науковими працями студента під керівництвом наукового керівника. Студенти задіяні до такого виду науково-дослідної роботи опановують основи методики наукових досліджень, набувають навичок

самостійної роботи над літературними джерелами, планування та організації наукового експерименту, опрацювання експериментальних даних.

Курсова і кваліфікаційна робота (бакалаврська, дипломна) – це самостійно виконана практична робота аналітично-розрахункового характеру на певну тему. Тематика курсових робіт має відповідати завданням навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними потребами конкретного фаху. Метою курсової (бакалаврської, дипломної) роботи є поглиблення знань з предмета, узагальнення психолого-педагогічних знань і умінь студентів, формування умінь та навичок самостійного узагальнення думок вчених, передового досвіду науки, аналізу системи практичного застосування знань.

Уже на цій першій творчій спробі можна виявити здатність студента самостійно осмислити проблему, творчо, критично її дослідити; вміння збирати, аналізувати і систематизувати літературні (архівні) джерела; здатність застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань; формулювати висновки, пропозиції і рекомендації з предмета дослідження. Випадає й слушна можливість проконтролювати вміння студента правильно організувати свою дослідницьку роботу та оформити її результати.

Магістерська робота, як один із видів наукового дослідження, виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту й отримання академічного ступеня магістра. Головна мета її автора – продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, вміння самостійно вести науковий пошук і розв'язувати конкретні наукові завдання. З одного боку, ця робота, будучи своєрідним підсумком підготовки фахівця, має узагальнювальний характер, а з іншого – є самостійним оригінальним науковим дослідженням, у якому зацікавленні установи, організації або підприємства.

Магістерська робота кваліфікується як навчально-дослідницька праця, в основу якої покладено моделювання більш-менш відомих рішень. Її тематика та науковий рівень мають відповідати освітньо-професійній програмі навчання. Виконання зазначеної роботи не стільки спрямоване на розв'язання наукових завдань, скільки має засвідчити, що її автор здатний належним чином вести науковий пошук, розпізнавати професійні проблеми, знати загальні методи і прийоми їх вирішення.

Як наукова праця магістерська робота досить специфічна. Від інших наукових робіт її відрізняє передусім те, що вона виконує кваліфікаційну функцію. Тому головне завдання її автора – продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації та вміння самостійно вести науковий пошук і розв'язувати конкретні наукові завдання.

Отже, курсова, дипломна, магістерська роботи виконують подвійну функцію: по-перше, навчальну – розширюють і поглиблюють теоретичні знання, практичні навички самостійної роботи і наукових досліджень; по-друге, контролюючу – дають змогу оцінити ступінь підготовки у ВНЗ бакалавра (спеціаліста).

Таким чином, науково-дослідницька діяльність є мегадіяльністю, що створює умови для реалізації особистості майбутнього фахівця, створює умови для прояву його творчої активності, яка виражається в прагненні пізнати суб'єктивно або об'єктивно нові факти, використовуючи теорію наукових досліджень.

Для ефективного вирішення студентами проблем, пов'язаних з наукою необхідно не тільки кураторство ректорату та деканів ВИШу, а наявність студентського органу, який би вирішував питання організації НДРС. Таким органом у ВИШах України є студентське наукове товариство, яке об'єднує студентів всіх факультетів, які займаються активною науковою роботою.

Важливою умовою формування міжкультурної компетентності у майбутніх вчителів іноземної мови є поєднання навчальної й позанавчальної діяльності студентів. Формування міжкультурної компетентності буде ефективним, якщо цей процес охоплюватиме не тільки навчання у вищому навчальному закладі, а й позанавчальну та позааудиторну діяльність студентів. Науково-дослідницька робота в позанавчальний час виступає продовженням навчально-дослідницької роботи і є ефективним засобом об'єктивного вияву обдарованої студентської молоді, реалізації її творчих здібностей, стимулювання потреби у творчому оволодінні знаннями, активізації навчально-пізнавальної діяльності [2].

Більшість науковців поділяють думку щодо ефективного й необмеженого використання позанавчальної діяльності у процесі навчання іноземних мов. Так, С. Тер-Мінасова стверджує, що ефективними формами науково-дослідної роботи студентів у позанавчальній роботі є: клуби, гуртки, проблемні групи, відкриті лекції іноземною мовою, наукові товариства за інтересами, де можуть збиратися студенти різних спеціальностей [8, с. 28]. Позанавчальна діяльність є свосвідним середовищем для студентів, у якому вони мають змогу набутися соціокультурний досвід, виявити та самореалізувати свої потенційні можливості у взаємодії з представниками інших мов і культур.

Так, майбутні вчителі іноземної мови повинні бути готовими до міжкультурного спілкування із представниками інших країн, при цьому вміти використовувати та знаходити нестандартні рішення в незнайомих ситуаціях. Використання та реалізація таких ситуацій у позанавчальній діяльності студентів буде визначати рівень їхньої міжкультурної компетентності та рівень адаптації в іншомовному середовищі.

Основними формами науково-дослідної роботи студентів у вищих навчальних закладах України передбаченими позанавчальною програмою є: участь в роботі експериментальних лабораторій, наукових гуртків,

проблемних групах, проблемних майстерень, дискусійні клуби, проблемних студентських лабораторіях, участь у наукових та науково-практичних конференціях тощо [7].

Основна мета цього напрямку – підтримка фундаментальних досліджень та молодіжних наукових шкіл, забезпечення умов організації та координації роботи студентів за пріоритетними напрямками, які повинні створити наукову базу ВИШу перспективу подальшого розвитку.

Наприклад, науково-практична конференція, проведена іноземними мовами, може сприяти встановленню зв'язків між ВИШми різних країн з користю для обох сторін. У разі проведення конференцій іноземними мовами це ще й неоціненний досвід спілкування з метою покращення власного рівня володіння мовою, вимови, міжкультурне збагачення, тощо. Все більше конференцій проводиться іноземними мовами, що є дуже важливим в умовах глобалізації та розширення міжнародних наукових контактів.

Специфічною рисою НДРС є репрезентація мовних відомостей у науково-популярній формі для збагачення знань студентів, формування стійкого інтересу до предмета. Велику цікавість у студентів викликає участь у відеоконференціях, де вони можуть обмінюватись знаннями і ідеями зі студентами зарубіжних ВИШів, що у перспективі призводить до розробки спільних науково-дослідних проектів, що реалізуються за допомогою Інтернету. Спілкування за допомогою Інтернету, в свою чергу, формує здатність до міжкультурної взаємодії. Спілкуючись у мовному середовищі, що забезпечує Інтернет, студенти опиняються у справжніх життєвих ситуаціях, завдяки яким навчаються спонтанно і адекватно реагувати, що стимулює створення оригінальних висловлювань, а не використання шаблонних маніпуляційних мовних формул [9].

Слід відзначити, що спільні інтереси, знання іноземної мови стають основою для ведення листування між студентами суміжних ВИШів (шляхом обміну електронними повідомленнями (e-mailing)), що також є позитивним аспектом для підвищення мотивації у вивченні іноземних мов та сприяє формуванню міжкультурної компетентності студентів, і розширення їхнього кругозору. Завдяки використанню Інтернету студенти вже не вважають себе обмеженими рамками тільки одного навчального закладу. Вони мають доступ до порталів і сайтів інших суміжних ВИШів, що знаходяться в іншій точці земної кулі, для аналізу проведення наукових досліджень, що їх цікавлять.

Для посилення ефективності науково-дослідної роботи студентів в процесі формування міжкультурної компетентності можна використовувати технології, які дозволяють спілкуватися «живцем» з представниками досліджуваної культури. На цей час самий поширений сервіс, що дає таку можливість – це «Скуре» (безплатне програмне забезпечення, що забезпечує голосовий зв'язок через Інтернет між комп'ютерами).

Водночас, науково-дослідна робота студентів у мережі Інтернету може бути у вигляді публікації блогів. Є чимало освітніх інтернет ресурсів, де студенти можуть спілкуватися у вигляді блогів (анг. blog, від web log - інтернет-журнал подій, інтернет-дневник). Прикладом може бути сервіс наданий британської телерадіомовною корпорацією (BBC) зі сторінок www.bbc.com.uk. Однією з найбільш популярних сервісів для мікроблогу є «Твіттер» – www.twitter.com. Зареєструвавшись, учасники можуть публікувати короткі повідомлення («twits»), на різноманітні теми. Створювані в процесі навчання студентські блоги можуть використовуватись як додаткова до аудиторних занять форма взаємодії студентів та викладача, що є результативним для організації студентських проектних робіт і формування в них навичок самоорганізації, взаємодії і креативного мислення. Отже, така форма роботи, сприяє не лише науково-дослідній діяльності, а може гарантувати формування міжкультурної компетентності [2; 1].

Необхідно відзначити, що важливою умовою формування міжкультурної компетентності студента є участь в розробці міжнародних проектів та участь в різних міжнародних програмах: Work and Travel, Daad, Au-pair, Study and Work, котрі тривають в різний період від одного тижня до декількох місяців в США та Великобританії. В таких програмах студенти збагачуються міжкультурною взаємодією, здійснюється знайомство з умовами життя в зарубіжних країнах, засвоюються знання повсякденної культури та культури проведення свят; відбувається знайомство з молодіжною, студентською субкультурою, навчання відбувається в дусі діалогу культур, розвиваються здібності розуміти представників різних культур. [2].

У контексті міжкультурної комунікації Н.Гальскова стверджує: “Процес надбання учнями особистісного досвіду спілкування із чужою лінгвокультурою потребує створення ситуацій практичного використання мови як інструменту міжкультурного пізнання та взаємодії” [1]. У цьому випадку науковець пропонує розширення меж навчального процесу, тобто вона не наполягає на збільшенні обсягу годин для вивчення іноземної мови, а “пошук виходу поза межі класної кімнати” [1, с. 3-8].

Отже, НДРС забезпечує студентам можливість спілкуватися в реальному режимі з представниками інших мов та культур, що дозволяє оволодіти методикою: а) організації міжкультурного обміну як складової частини навчально-виховного процесу й позанавчальної роботи зокрема; б) проведення міжкультурних проектів різного рівня та змісту; в) використання у даних цілях усіх можливостей міжкультурної взаємодії; г) виявлення в кожного мотивації до вивчення лінгвокультури та пошук виходу на реальне спілкування [1].

Як засвідчує проведений нами аналіз, переважна більшість студентів надає вагомого значення позанавчальній діяльності для підвищення рівня міжкультурної компетентності. Науково-дослідницька робота студентів представлена різними формами: від написання курсових, магістерських робіт до участі в проблемних групах, участі студентів у наукових конференціях, участі в олімпіадах, конкурсах тощо. Різноманітність форм науково-дослідницької роботи створює можливості для кожної молодої людини розвивати власні дослідницькі інтереси, творче мислення, знайти можливість для самореалізації.

Висновки... Узагальнюючи вищевикладене зазначимо, що науково-дослідницька робота студентів є одним із найважливіших засобів формування міжкультурної компетентності висококваліфікованих фахівців. Науково-дослідницька робота студентів несе в собі великий потенціал для удосконалення підготовки майбутніх вчителів іноземної мови. Проведення студентських олімпіад, конференцій, оглядів-конкурсів магістерських (дипломних) і курсових робіт, тощо є ефективним засобом об'єктивного виявлення та відбору обдарованої студентської молоді, реалізації творчих здібностей студентів, стимулювання потреби у творчому оволодінні знаннями, активізації навчально-пізнавальної діяльності.

Таким чином, науково-дослідницька діяльність студентів є одним із найважливіших засобів підвищення якості професійно-педагогічної підготовки майбутнього фахівця з іноземної мови, здатного творчо застосовувати в практичній діяльності найновіші досягнення науково-технічного прогресу.

Література

1. Гальскова Н.Д. Межкультурное обучение: проблема целей и содержания обучения иностранным языкам / Н.Д. Гальскова // Иностранные языки в школе. – 2004. – № 1. – С. 3-8.
2. Кондратенко Г.П. Позанавчальна діяльність ВНЗ як необхідна умова формування загальнокультурної компетентності майбутніх фахівців / Г. П. Кондратенко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2011. – №13. (224): Пед. науки. – С. 98-108.
3. Кремінь В.Г. Вища освіта в Україні. / В. Кремінь, С. Ніколаєнко. – К. : Знання, 2005. – С. 285-287.
4. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.
5. Лазарев В.С. Критерии и уровни готовности будущего педагога к исследовательской деятельности / В. Лазарев, Н. Ставринова // Педагогика. – 2006. – № 2. – С.51-59.
6. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч.посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. – К. : Центр навч.літ-ри, 2003. – 116 с.
7. Сластенин В.А. Педагогика: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В.А.Сластенин, И.Ф.Исаев, Е.Н.Шиянов; Под ред. В.А. Сластенина. – М. : Издательский центр "Академия", 2002. – 576 с.
8. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация / С.Г.Тер-Минасова. – М. : Слово, 2000. – 262 с.
9. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник / В.М. Шейко, Н.М.Кушнарченко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 295 с.

Анотація

У статті науково-дослідна робота студентів розглядається як важлива умова формування міжкультурної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови в процесі професійної підготовки. Автор приділяє особливу увагу особливостям проведення, організації та активізації науково-дослідницької роботи студентів у вищих навчальних закладах, що в свою чергу, підвищує якість професійно-педагогічної підготовки майбутнього фахівця з іноземної мови.

Аннотация

В статье научно-исследовательская работа студента рассматривается как важное условие формирования межкультурной компетентности будущего учителя иностранного языка в процессе профессиональной подготовки. Автор уделяет внимание особенностям проведения, организации и активизации научно-исследовательской работы студентов высших учебных заведений, что в свою очередь, повышает качество профессионально-педагогической подготовки будущего специалиста по иностранным языкам.

Summary

In this article the research work of the student is seen as an important condition for the formation of intercultural competence of future teachers of foreign languages in the process of training. The author pays attention to the peculiarities of conduct, organization and activation of scientific research works of university students, which in turn improves the quality of professional pedagogical training of future specialists in foreign languages.

Ключові слова: науково-дослідна робота, вчитель іноземної мови, вищий навчальний заклад, навчальна й позанавчальна діяльність студентів, самореалізація.

Ключевые слова: научно-исследовательская работа, учитель иностранного языка, высшее учебное заведение, учебная и внеучебная деятельность студентов, самореализация.

Key words: research work, the teacher of a foreign language, higher educational institution, school and extracurricular activities of students, self-realization.

Подано до редакції 14.10.13.